

Sygn.akt III AUa 552/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie : Teresa Suchcicka

Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant : Anna Kuklińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 stycznia 2020 r. w B.

sprawy z odwołania G. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o przeliczenie świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 czerwca 2019 r. sygn. akt III U 209/19

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz G. R. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Bożena Szponar - Jarocka Alicja Sołowińska Teresa Suchcicka

Sygn. akt III AUa 552/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 25.03.2008r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał G. R. emeryturę w wieku obniżonym. Następnie decyzją z 21.05.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał G. R. emeryturę po osiągnięciu wieku emerytalnego, której wysokość obliczono z zastosowaniem art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), czyli podstawę emerytury pomniejszono o sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Wyplata emerytury została zawieszona, gdyż korzystniejszym świadczeniem była dotychczasowa emerytura o symbolu E.

Wyrokiem z 06.03.2019r. wydanym w sprawie sygn. akt P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018r. poz. 1270 oraz z 2019 poz. 39) w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r. w zakresie w jakim dotyczy urodzonych

w (...)r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. 1 kwietnia 2019r. G. R. złożyła w ZUS-ie wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 06.03.2019r. Zgłosiła też wniosek o wznowienie postępowania w sprawie przyznania emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 15.04.2019r. wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z 21.05.2013r. na zasadzie art. 145a kpa z uwagi na orzeczenie przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej art. 25 ust 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu obowiązującym do 30.09.2017r. w zakresie w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...)r., które przed 2103r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Natomiast decyzją z 15.04.2019r. ZUS odmówił uchylenia decyzji z 21.05.2013r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z art. 146 § 1 kpa uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją na podstawie, którego została wydana decyzja nie może nastąpić, jeżeli od doręczenia decyzji upłynęło pięć lat. W takim przypadku, zgodnie z art. 151 § 2 kpa organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa. Uchylenie decyzji z 21.05.2013r. nie jest możliwe z uwagi na upływ 5 lat od jej doręczenia.

Odwołanie od decyzji złożyła G. R.. Nie zgodziła się z odmową ponownego ustalenia wysokości emerytury bez pomniejszenia o kwoty wcześniej pobranych emerytur, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 06.03.2019r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko zawarte w uzasadnieniu decyzji i wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2019r. Sąd Okręgowy w Łomży zmienił zaskarżoną decyzję o tyle, że dodatkowo ustalił G. R. prawo do przeliczenia emerytury przyznanej decyzją z 21 maja 2013 roku, bez pomniejszenia jej wysokości o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur przyznanych przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, poczynając od 1 kwietnia 2016 roku.

Sąd I instancji ocenił, iż zgodnie z art. 145a § 1 kpa, art. 146 § 1 kpa oraz z art. 151 § 2 kpa, ZUS w prawidłowy sposób zastosował przepisy kpa i nie ma żadnych podstaw do uchylenia decyzji z 21.05.2013r. Niemniej jednak nie oznacza to, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa. Nie rozstrzyga ona bowiem w kompletny sposób o wniosku odwołującej, która domagała się ponownego obliczenia emerytury z wyłączeniem niekonstytucyjnej regulacji art. 25 ust 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy potraktował wniosek wyłącznie jako wniosek o wznowienie postępowania, a powinien rozważyć również jego załatwienie w oparciu o normy ustawy emerytalnej. Zdaniem Sądu nie można twierdzić, że wniosek nie został rozpoznany. Został rozpoznany zgodnie z przekonaniem organu rentowego, ale wyłącznie na podstawie przepisów kpa. Czyli, w ocenie Sądu Okręgowego, w sposób niekompletny. W ocenie Sądu zadaniem regulacji zawartych kpa w art. 145 i nast. jest wyeliminowanie z obrotu prawnego nieprawidłowej decyzji wydanej z naruszeniem prawa i ponowne merytoryczne rozstrzygnięcie w sprawie.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż ustawa z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS w art. 114 ust. 1 wprowadziła instytucję swoistego wznowienia postępowania. Instytucja ta pozwala na ponowne ustalenie wysokości świadczenia wykorzystując przesłanki wymienione w tym przepisie, które są znacząco mniej rygorystyczne niż określone w kpa. Zdaniem Sądu przepis art. 114 należało również zastosować przy rozpoznaniu wniosku odwołującej się. Nie można bowiem zgodzić się z ZUS-em, że w przypadku stwierdzenia niekonstytucyjności przepisu przez Trybunał Konstytucyjny wyłącznym skutkiem takiego orzeczenia jest wznowienie postępowania w trybie kpa w zw. z art. 190 ust. 4 Konstytucji.

Sąd I instancji stwierdził, iż postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter rozpoznawczy, ale jednocześnie kontrolny. Postępowanie sądowe jest wtórne wobec postępowania administracyjnego, a kontrola sądu winna korespondować z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego w decyzji administracyjnej. Ustawodawca nie

wypowiada się, jakie orzeczenie należy wydać w sytuacji, gdy wniosek jest rozstrzygnięty, decyzja prawidłowa, ale nie uwzględnia wszystkich przepisów służących do rozpatrzenia sprawy w postępowaniu przed organem rentowym. W ocenie Sądu taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie. Zarówno organ rentowy jak i strona są przekonani, że wniosek został rozpoznany, choć decyzja nie zawiera rozstrzygnięcia o przeliczeniu czy odmowie przeliczenia świadczenia. Wymaganie od strony, aby w takiej sytuacji składała odwołanie od niewydania decyzji o przeliczeniu świadczenia na podstawie art. 477⁹ § 4 kpc byłoby nadużyciem, gdyż wnioskodawczyni jest przekonana, że jej wniosek został załatwiony, a decyzja wydana.

Zdaniem Sądu nie można też tracić z pola widzenia, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest odformalizowane. Ważny jest przedmiot rozstrzygnięcia, a nie jego brzmienie. Organ rentowy jest autonomiczny w rozpoznawaniu wniosku tak jak i sąd rozpoznający odwołanie. Funkcja kontrolna sądu ograniczona jest wyłącznie do materialnoprawnej oceny legalności decyzji, a funkcja rozpoznawcza jest zdeterminowana przedmiotem i zakresem decyzji, choć funkcja ta zawiera w sobie element odrębności i niezależności od wcześniejszego rozstrzygnięcia organu rentowego. Nie budzi zasadniczo wątpliwości, że w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego treść tej decyzji wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania sądu, a sąd uwzględniając odwołanie zmienia decyzję i orzeka o istocie sprawy – art. 477¹⁴ § 2 kpc, przy czym przepisy nie określają sposobu zmiany decyzji, z całą pewnością jednak istota sprawy zależy od wniosku ubezpieczonego. W pewnych wypadkach jednak sąd może rozpoznać merytorycznie żądanie wnioskodawcy mimo, że decyzja organu rentowego z tym żądaniem nie koresponduje. Jeśli żądanie ubezpieczonego wadliwie zostanie ocenione przez organ rentowy to sąd zobowiązany jest rozważyć wszelkie podstawy prawne mogące mieć zastosowanie w stanie faktycznym sprawy, wadliwość oceny żądania przez organ rentowy nie może uniemożliwiać ubezpieczonemu dochodzenia swych racji przed sądem – wyrok SN z 28.06.2016r. I UZ 11/16.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż kolejnym argumentem przemawiającym za możliwością orzekania co do istoty sprawy w sytuacji, gdy zaskarżona decyzja w sposób niekompletny rozstrzyga o wniosku ubezpieczonego jest treść art. 477¹⁴ § 3 kpc. Otóż, w sytuacji gdy organ rentowy nie wyda decyzji i odwołanie wniesiono w związku z tym, sąd uwzględniając odwołanie zawsze ma możliwość orzeczenia co do istoty sprawy, czyli odnosi się wyłącznie do wniosku ubezpieczonego i żądań w nim zgłoszonych, bo decyzji organu rentowego nie ma. Przepisy kpc nie przewidują przypadku, gdy decyzja jest wydana, ale nie w pełni koresponduje z wnioskiem złożonym w organie rentowym. Zdaniem Sądu należy to potraktować jako lukę prawną i przez analogię zastosować regulację i z art. 477¹⁴ § 3 kpc i 477¹⁴ § 2 kpc. Wydaje się to być konieczne szczególnie w sytuacji, gdy organ rentowy wydał decyzję opartą wyłącznie o przepisy proceduralne np. kpa i nie rozstrzygnął merytorycznie (pozytywnie czy negatywnie) o żądaniu strony, która przecież zgłosiła takie żądanie (tu: o przeliczenie świadczenia). Inna wykładnia prowadziłaby do sytuacji sformułowania wobec odwołującego się wymagań, którym strona często nie byłaby w stanie podołać wobec wysokiego stopnia ich sformalizowania.

Zdaniem Sądu I instancji argumentacja przedstawiona powyżej prowadzi do konstatacji, że prawem i obowiązkiem Sądu w niniejszej sprawie jest jej rozstrzygnięcie również z uwzględnieniem regulacji art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Wydanie decyzji z naruszeniem prawa, co przecież sam ZUS stwierdził w zaskarżonej decyzji, należy zakwalifikować jako błąd organu rentowego, czyli podstawę przeliczenia świadczenia z art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy emerytalnej. Za taki błąd uznaje się bowiem każdą obiektywną wadliwość decyzji (teoria tzw. obiektywnej błędności decyzji) niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki czy też np. wadliwej legislacji- patrz wyrok SN z 04.10.2018 r. III UK 153/17. W ocenie Sądu art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy emerytalnej jest pełnowartościową podstawą prawną pozwalającą na merytoryczne rozstrzygnięcie o prawie strony do przeliczenia nieprawidłowo obliczonej emerytury i to za okres 3 lat zgodnie z art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej wobec stwierdzenia błędy organu rentowego - patrz uchwała SN z 26.11.1997 r. III ZP 40/97.

Z uwagi na to, że sama treść zaskarżonej decyzji jest prawidłowa a jedynie niekompletna, Sąd Okręgowy zmienił decyzję w ten sposób, że dodatkowo (czyli ponad treść decyzji) ustalił prawo odwołującej się do przeliczenia świadczenia z pominięciem niekonstytucyjnej regulacji.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 i 3 kpc, Sąd Okręgowy orzekł jak wyroku.

Apelację od powyższego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Skarżący zarzucał naruszenie przepisów:

1. prawa materialnego tj.:

-.

- art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.), poprzez błędne zastosowanie w sytuacji, gdy przepis ten nie ma zastosowania do przeliczenia wysokości emerytury, a ma zastosowanie jedynie przy ustaleniu prawa do świadczenia i obliczania jego wysokości po raz pierwszy,
- art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.), poprzez oparcie na jego podstawie orzeczenia o zmianie decyzji, wydanej na podstawie aktu normatywnego, uznanego orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r. za niezgodny z Konstytucją RP w sytuacji, gdy podstawę do wznowienia postępowania stanowią przepisy kodeksu postępowania administracyjnego,
- art. 133 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.), poprzez zobowiązanie organu rentowego do przeliczenia wysokości emerytury za okres trzech lat, poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy w sytuacji, gdy przyznanie prawa do świadczenia i ustalenie jego wysokości decyzją z dnia 21.05.2013r. nie było następstwem błędu organu rentowego;

2. prawa procesowego tj.

- art. 180 kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 124 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS, poprzez ich niezastosowanie w niniejszej sprawie w sytuacji, gdy przepisy dotyczące ubezpieczeń społecznych nie ustalają odmiennych zasad postępowania w sprawach wznowienia postępowania w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzającego niezgodność aktu prawnego z Konstytucją RP,
- art. 477¹⁰ § 2 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez jego niezastosowanie oraz rozstrzygnięcie o nowym żądaniu, które nie było rozpoznane przez organ rentowy i nie było przedmiotem zaskarżonej decyzji,
- art. 477¹⁴ § 3 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy brak jest podstaw do stwierdzenia, że odwołanie zostało wniesione w związku z niewydaniem decyzji przez organ rentowy.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15.04.2019r.

W odpowiedzi na apelację G. R. wносиła o oddalenie apelacji w całości jako bezzasadnej oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo ocenił zebrany w sprawie materiał i na jego podstawie wywiódł trafne wnioski. Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. (...) 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09).

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów.

1. Organ rentowy stanął na stanowisku, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie przewidują możliwości wznowienia postępowania przez organem rentowym na skutek wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku stwierdzającego niezgodność aktu normatywnego z Konstytucją. Rzeczywiście przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U.2020.53 ze zm.), dalej zwana „ustawą emerytalną”, wprost, to jest poprzez użycie sformułowania „wznowienie postępowania” nie przewidują takiej instytucji. Nie oznacza to, że wskutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie jest możliwe zastosowanie art. 114 ustawy emerytalnej. Po to aby stwierdzić możliwość zastosowania wspomnianego przepisu wystarczy przecież uznać - tak jak to uczynił sąd pierwszej instancji - że stwierdzenie niekonstytucyjności pewnego uregulowania, powodującego obiektywną, następczą niezgodność wysokości emerytury ze stanem prawnym, jest nową okolicznością.

Powyższe zagadnienie rozstrzygane jest zatem przez decyzję interpretacyjną sądu co do zakresu pojęcia „nowa okoliczność”, w rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Organ rentowy opowiedział się za węższym rozumieniem wskazanego pojęcia. Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd Okręgowy opowiada się rozumieniem szerszym. Oczywiście decyzja interpretacyjna sądu nie powinna być arbitralna. Jest ona arbitralna w tym znaczeniu, że mając na względzie argumenty za i przeciw ostatecznie sąd musi opowiedzieć się za którymś ze stanowisk. Natomiast nie jest arbitralna o tyle, że ujawnia podstawy rozumowania i umożliwia przeprowadzenie krytyki przedstawionego stanowiska.

W ocenie Sądu Apelacyjnego za przyjętym rozumieniem wskazanych pojęć przemawia wykładnia funkcjonalna art. 114 ustawy emerytalnej. Mechanizm przewidziany w tym przepisie ma doprowadzić do zgodności z prawem wysokości renty lub emerytury w sytuacji kiedy błąd popełni organ rentowy, błąd popełni ubezpieczony, a nawet w sytuacji kiedy nie popełniono błędu, a ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Ustalenie na podstawie orzeczenia Trybunału, że wydanie decyzji określającej sposób wyliczenia emerytury było nieprawidłowe jest nową okolicznością. Ten nieprawidłowy sposób istniał już w chwili wydawania poprzedniej decyzji, gdyż niekonstytucyjność istniała od początku, jedynie ujawnienie tej okoliczności nastąpiło dopiero na skutek wydania orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Podzielić należy stanowisko doktryny i „zauważyć, że wzruszalność decyzji rentowych polega przede wszystkim na niwelowaniu tzw. wad materialnoprawnych, czyli uchybień organu rentowego w zakresie rozstrzygania o faktach warunkujących nabycie prawa do emerytur i rent albo zaniedbań samych ubezpieczonych wywołanych nieporadnością w dokumentowaniu prawa do świadczeń lub niedostateczną znajomością warunków, od spełnienia których zależy przyznanie uprawnień ubezpieczeniowych. Wskazana powyżej specyfika tej instytucji - a także взгляд na socjalne przeznaczenie emerytur/rent i gospodarowanie środkami publicznymi - uzasadnia przyznanie stronom stosunkowo szerokich uprawnień zarówno w celu kwestionowania błędnie ukształtowanego prawa do świadczenia, jak i ponownego ubiegania się o poprzednio nieprzyznane prawo.” (Kamil Antonów. Komentarz do art.114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. LEX). „Ujawnione okoliczności” to określone w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie uprawnień ubezpieczeniowych (tj. przesłanki nabycia prawa do świadczeń) oraz uchybienia normom prawa materialnego lub/i procesowego wpływające na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego” (R.. B., W.. Prawomocnych decyzji rentowych, s. 132, W. K. 2007 r.).

2. Sąd Apelacyjny opowiada się za swoistym rozumieniem pojęcia błędu w odniesieniu sytuacji mającej miejsce w niniejszej sprawie. Za błąd uznać należy obiektywną niezgodność z prawem decyzji organu rentowego, która to niezgodność wyszła na jaw na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Za przyjęciem tego poglądu, przemawiają względy aksjologiczne, funkcjonalne i pragmatyczne.

Z punktu widzenia zasady równości (art. 2a ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - t. j. Dz.U.2019.300 ze zm., dalej jako „u.s.u.s.”) nie można akceptować kształtowania sytuacji ubezpieczonych, w zakresie zasad obliczania emerytury, w zależności od tego czy od daty wydania decyzji

do wydania orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny minęło 5 lat. Przyjęte rozumienie błędu jest tym bardziej uzasadnione, że nie tylko realizuje zasadę równości ubezpieczonych, ale też umożliwia zrealizowanie uprawnień na drodze postępowania przed organem rentowych lub na skutek zakwestionowania decyzji organu rentowego. Ułatwia drogę dochodzenia roszczeń - bez korzystania z drogi procesu odszkodowawczego, wynikającej z ewentualnego zastosowania art. 417¹ § 1 i 2 k.c. Niewątpliwie takie ujęcie błędu obiektywizuje błąd w tym znaczeniu, że odrywa to pojęcie od kwestii winy, odpowiedzialności organu rentowego za swoje działanie, lecz ujmuje go w kontekście wadliwości tkwiącej w decyzji od początku, a „odkrytej” przez orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego. Niewątpliwie był to błąd ustawodawcy, lecz wobec tego, że ZUS jest państwową jednostką organizacyjną (art. 66 ust. 1 u.s.u.s.), a w zakresie prowadzonej działalności, w tym w zakresie ustalania wysokości świadczeń (art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. b u.s.u.s.), przysługują mu środki prawne właściwe organom administracji państwowej (art. 66 ust.4 u.s.u.s.), należało uznać, że jest on tożsamy z błędem ZUS w rozumieniu art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. Z punktu widzenia teorii ekonomicznej analiza prawa przyjęte rozwiązanie ma ten mankament, że ukrywa miejsce powstawania kosztów, co może powodować błędne decyzje co do kształtowania norm prawnych na przyszłość. Argument ten nie może być jednak decydujący, a pośrednio równoważony jest tym, że jednym ze źródeł finansowania ZUS jest dotacja z budżetu państwa (art. 76 ust. pkt 5 u.s.u.s.).

W konsekwencji nie jest uzasadniony zarzut naruszenia art. 114 ust. 1 i art. 133 ust. 1 ustawy emerytalnej.

3. Nie jest też zasadny zarzut naruszenia art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej. Nie ma powodu aby uznawać, że nie jest już możliwe poprawne wyliczenie emerytury skoro była już kiedyś wyliczona. Zastosowanie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej umożliwia ponowne ustalenie wysokości świadczenia poprzez zastosowanie podstawy wymiaru bez odliczenia kwot emerytur wypłaconych przed przyznaniem emerytury ustalonej w związku osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Nie jest zrozumiałe co miałoby się temu przeciwstawiać. Rzeczywiście art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej ma zastosowanie do sytuacji kiedy prawo do świadczenia ustala się po raz pierwszy. O nic innego nie chodzi w niniejszej sprawie. Idzie przecież o to aby poprawić obliczenie wysokości świadczenia wyliczonego po raz pierwszy, a kwestie kolejnych waloryzacji i późniejszych zdarzeń, mających wpływ na prawo lub wysokość świadczenia mają charakter następczy, wtórny. Ustalić należy wysokość emerytury przy zastosowaniu art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej poprzez zastąpienie pierwszego wyliczenia (błędne jak się okazało) wyliczeniem zgodnym z prawem.

4. Brak jest podstaw do uznania, że naruszony został art. 180 k.p.a. w zw. z art. 124 ustawy emerytalnej. Argumentacja organu rentowego jest nietrafna, ponieważ pierwszeństwo ma zastosowanie ustawa emerytalna. Problem nie sprowadza się do tego czy możliwe jest zastosowanie art. 114 ustawy emerytalnej, wobec istnienia w Kodeksie postępowania administracyjnego instytucji wznowienia postępowania, lecz to czy spełnione zostały przesłanki do zastosowania art. 114 ustawy emerytalnej. To przesądzono powyżej, a jeżeli tak to nie ma znaczenia okoliczność, że brak było podstaw do ponownego obliczenia wysokości emerytury jako skutek zastosowania instytucji wznowienia postępowania, przewidzianej w k.p.a. Instytucje wznowienia postępowania z k.p.a. i ponownego ustalenia prawa/wysokości emerytury z art. 114 ustawy emerytalnej są niezależne o tyle, że brak podstaw do zastosowania jednej z nich, nie oznacza niemożliwości zastosowania drugiej. Przeciwnie pozytywne dla ubezpieczonego zastosowanie jednej z nich może ograniczać, bądź wyłączać zastosowanie drugiej instytucji prawnej.

5. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do kwestionowania przyjętej przez sąd pierwszej instancji interpretacji wniosku złożonego przez ubezpieczoną – jako wniosku obejmującego zastosowanie wszystkich instytucji prawnych umożliwiających przeliczenie emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. W ocenie Sądu Apelacyjnego ustalenie treści wniosku dokonane przez sąd pierwszej instancji odpowiada woli ubezpieczonej, nie jest też sprzeczne z możliwym rozumieniem tego wniosku. Sąd Apelacyjny akceptuje stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu wskazanym przez Sąd Okręgowy: „...odczytanie sensu decyzji organu rentowego nie powinno odbywać się w sposób formalistyczny. Z pozycji sądu, do którego trafia odwołanie, ważny jest przedmiot rozstrzygnięcia, a nie jego dosłowne brzmienie. Chodzi przede wszystkim o to, aby organ rentowy odniósł się do kwestii stanowiącej żądanie, natomiast to, czy oparł decyzję o mniej lub bardziej miarodajny stan faktyczny, jak również czy

zastosował właściwą podstawę prawną, nie jest wiodące. Zależność ta podyktowana jest autonomią rozpoznawczą, najpierw organu rentowego, a później sądu. Koherencja decyzji administracyjnej i sądowego przedmiotu sporu nie została oparta na formalizmie procesowym. Ukształtowano ją przedmiotowo. Zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. sąd w razie uwzględnienia odwołania zmienia zaskarżoną decyzję i orzeka o istocie sprawy. Pewne przy tym jest, że projekcję "istoty sprawy" stanowi wniosek ubezpieczonego, z którym powinna korespondować władcza wypowiedź organu rentowego." (wyrok SN z 28.06.2016 r. I UZ 11/16). Na marginesie podzielić też należy stanowisko Sądu Okręgowego, że dopuszczalna jest możliwość uwzględniania przez sąd okoliczności niebędących przedmiotem decyzji organu rentowego, gdy podstawa faktyczna wyroku dotyczy okoliczności pewnych (wyrok SN z 4.07.2000 r. II UK 55/00 , z 18.04.2001 r. II UKN 335/00, wyrok z 20.05.2004 r. II UK 395/03). Tym racjom organ rentowy nie przeciwstawił żadnego argumentu.

W konsekwencji należało uznać, że prawidłowo sąd pierwszej instancji zastosował art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i nie było potrzeby zastosowania art. 477¹⁴ § 3 k.p.c. i art.477¹⁰ § 2 k.p.c.

W tym stanie rzeczy apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego za II instancję Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018 poz. 265).

B. J. A. T. S.